

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/litwa/87485,Powstanie-sejnenkie-1919-roku.html>

ARTYKUŁ

Powstanie sejneńskie 1919 roku

OKRES HISTORYCZNY

(1918-1922) Odrodzenie Niepodległej

Autor: JAROSŁAW WASILEWSKI 12.11.2021

Jutrzenka niepodległości, która zajaśniała nad Warszawą późną jesienią 1918 roku, dawała też nadzieję na wolność Polakom zamieszkującym peryferia dawnej Rzeczypospolitej.

Powstańcy odbili Sejny i odparli kontrataki litewskie. Walki zakończyły się 28 sierpnia wraz z przybyciem oddziałów Wojska Polskiego.

Ci ostatni mieli jednak świadomość, że nie mogą czekać, aż Polska sama do nich przyjdzie – czuli, że muszą wziąć sprawy w swoje ręce i niekiedy polityką faktów dokonanych realizować swoje marzenia o wskrzeszeniu Niepodległej także w ich małej ojczyźnie.

Było to jednak szczególnie trudne w regionach, gdzie Polacy nie stanowili przytłaczającej większości, a zamieszkane przez nich tereny znalazły się w obszarze zainteresowania sąsiednich państw. Taka sytuacja miała miejsce na Suwalszczyźnie, zamieszkałej na początku XX w. głównie przez Polaków i Litwinów.

Polska, Sejny, 1918. Pocztaówka
ze zbiorów BN - polona.pl

Niemieckie wsparcie Litwinów

Odradzające się państwo litewskie oczekiwało włączenia całej Suwalszczyzny w skład swego terytorium, co było nie do przyjęcia dla zamieszkujących te ziemie Polaków. Ponieważ okupacja niemiecka przedłużała się, stan tymczasowości służył obu stronom do walki o przewagę w toczącym się sporze o przyszłość tego regionu. Kolejne propozycje linii demarkacyjnych były odrzucane przez spierające się strony, a oliwy do ognia dolewała

postawa niemieckich okupantów, którzy od wiosny 1919 r. coraz bardziej otwarcie wspierali Litwinów zezwalając m.in. na powołanie ich administracji w zdominowanych przez Polaków Suwałkach.

Wobec linii Focha

Gdy w lipcu 1919 r. Niemcy rozpoczęli ewakuację z zajmowanego terytorium, a francuski marszałek Ferdinand Foch w imieniu Rady Najwyższej Ententy ogłosił stosunkowo korzystny dla Polski przebieg granicy, milicja i wojsko litewskie opuściło większość Suwalszczyzny, ale umocniło się w Sejnach i sąsiednich miejscowościach. Z tą sytuacją nie chcieli zgodzić się Polacy stanowiący większość mieszkańców Sejn, a także ich rodacy z regionu, dlatego członkowie lokalnego konspiracyjnego Dowództwa Obrony Kresów Ziemi Suwalskiej pod kierownictwem por. Adama Rudnickiego postanowili wyzwolić Sejny i okoliczne miejscowości.

Por. Adam Rudnicki (siedzi pośrodku grupy), przywódca powstania sejneńskiego, 1919.

Fot. Wikimedia Commons/domena publiczna

Wacław Różga-Zawadzki, harcerz, drużynowy warszawski, kapral I Brygady, oficer POW, stanął w obronie polskich Sejn będąc jednym z inicjatorów, a potem dowódców powstania sejneńskiego, w którym też poległ. Za wierną służbę Polsce pośmiertnie awansowany do stopnia podporucznika i odznaczony Krzyżem Niepodległości z Mieczami oraz Krzyżem Walecznych. Pocztówka wydana nakładem Kół Harcerzy z czasów walk o Niepodległość ZHP, Warszawa, 1935. Ze zbiorów BN - polona.pl

**Sejneńskie dzieci witają
Naczelnika Państwa Józefa
Piłsudskiego, 14 września 1919 r.
Ze zbiorów NAC**

Rozwiązanie zbrojne

Powstanie rozpoczęło się przed świtem 23 sierpnia 1919 r. Po stronie polskiej walczyło ok. tysiąca żołnierzy pod formalnym dowództwem por. Rudnickiego; w polu powstaniem kierował ppor. Wacław Zawadzki. Po początkowym sukcesie powstańcy zostali zmuszeni do samodzielnego bronięcia Sejna, gdyż polskie oddziały w tym momencie dopiero zbliżały się do Suwałk. Litwini otrząsnęli się z zaskoczenia i na kilka godzin odzyskali kontrolę nad miastem. Powstańcom udało się jednak odbić Sejnę i odeprzeć kilkukrotne kontrataki wojsk litewskich. Walki zakończyły się 28 sierpnia wraz z przybyciem pierwszych oddziałów regularnego Wojska Polskiego.

**Polska, popisy harcerskie w
Sejnach, 1923. Ze zbiorów BN -
polona.pl**

**Polska, Wyższe Klasyczne
Gimnazjum Biskupie im. św.
Kazimierza w Sejnach (widok
ogólny kolegiaty i Gimnazjum),
okres Drugiej Rzeczypospolitej.
Pocztówka ze zbiorów BN -
polona.pl**

Powstanie sejneńskie wymyka się jednoznacznej ocenie. Polskie zwycięstwo zostało okupione życiem poległych w walce 9 Litwinów oraz 37 Polaków. Wywołało po polskiej stronie euforię, po litewskiej – oburzenie i wolę kontynuowania walki. Z jednej strony powiększyło terytorium Polski i spełniło oczekiwania polskich mieszkańców, z drugiej przyczyniło się do pogrzebania szans organizowanego w tym czasie przez władze w Warszawie zamachu stanu na Litwie, który miał doprowadzić do zmiany rządu w Kownie na bardziej przyjazny Polsce. Było jednym z nielicznych udanych polskich powstań narodowych, ale jednocześnie wymierzone było przeciwko dawnym przyjaciołom, z którymi wspólnie przez wieki tworzyliśmy Rzeczpospolitą.

„Spór o Sejneńszczyznę” ...

..., „Bohaterowie Powstania Sejneńskiego” i...

..., „Zwycięstwo Sejneńskie” z serii infografik o Powstaniu Sejneńskim, przygotowanej przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Białymstoku

COFNIJ SIĘ